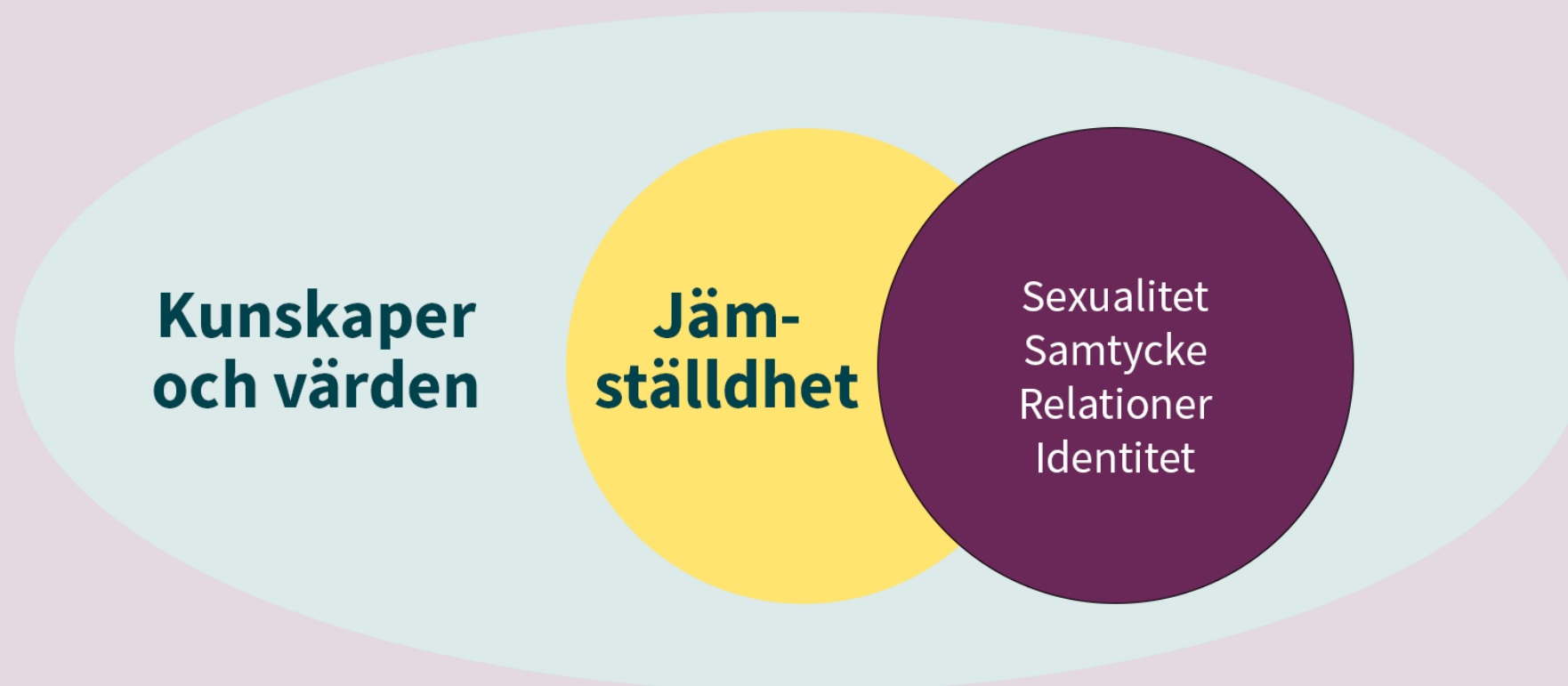

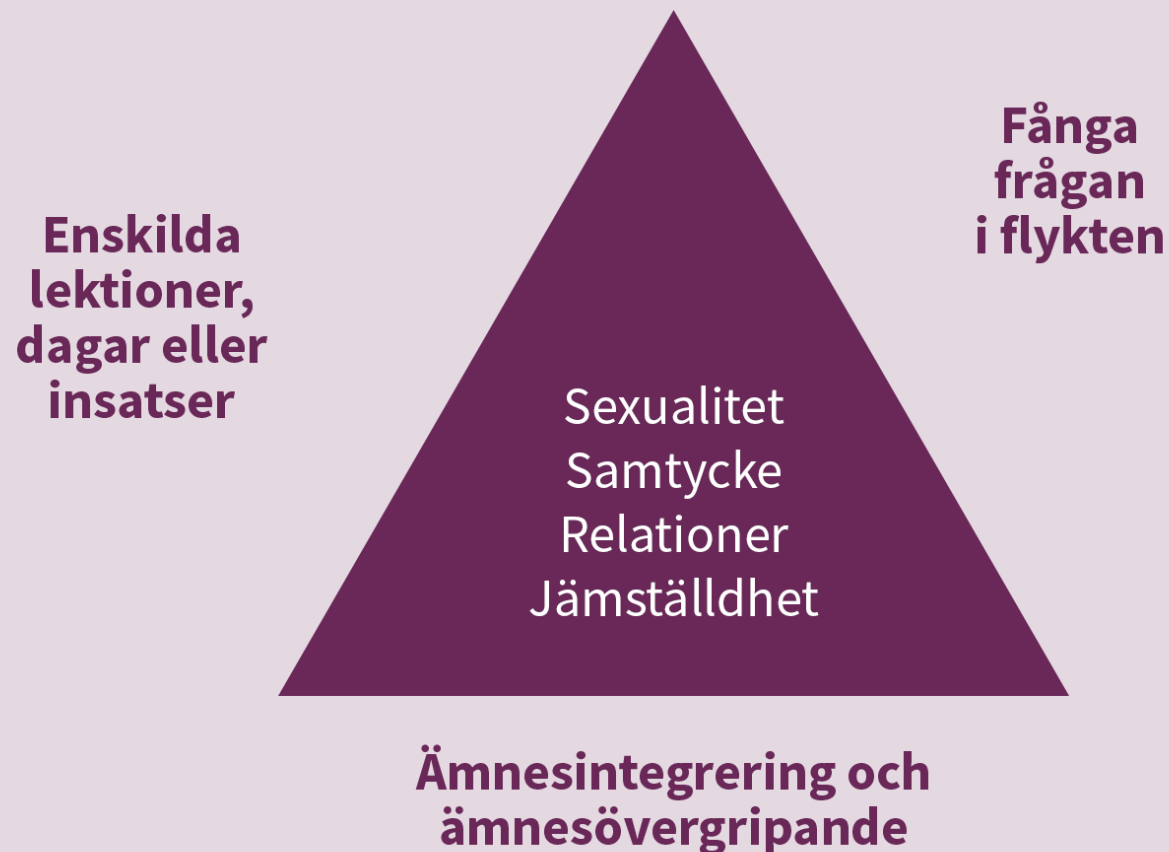
Sexualitet, samtycke och relationer – ämnesundervisning en pusselbit

Ett sammanhållet uppdrag: Inhämta och utveckla kunskaper och värden 1

kap §4

Undervisningens tre delar i vardagen

Exempel från kurs- och ämnesplaner

- Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer. Könroller, jämställdhet och sexualitet. (Samhällskunskap, år 4-6)
- Samtal om och reflektion över vardagliga moraliska frågor utifrån elevernas egna argument och olika religiösa tolkningar. Sådana frågor kan till exempel handla om ansvar, utanförskap, kränkningar, jämställdhet och sexualitet. (Religionskunskap, år 4-6)
- Människans pubertet, reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek och ansvar. (Verklighetsuppfattning, år 4-6)
- Bilder som behandlar identitet och maktrelationer, till exempel sexualitet, etnicitet och kön. Hur dessa bilder gestaltas och konstrueras. (Bild, år 7-9)

Exempel från kurs- och ämnesplaner

- Människans reproduktion, sexualitet och identitet samt frågor om relationer, kärlek, ansvar, samtycke och ömsesidighet. Sexuellt överförbara sjukdomar och preventivmedel. (Biologi, år 7-9)
- Moraliska frågor och livsfrågor utifrån elevernas tankar samt utifrån tolkningar inom religioner och andra livsåskådningar. Sådana frågor kan till exempel handla om rättvisa, solidaritet, identitet, kärlek och sexualitet. (Samhällsorienterande ämnen, 7-9)
- Demokratiseringen i Sverige och framväxten av välfärdssamhället. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet. (Historia, år 7-9)
- Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion kring normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa. (Naturkunskap, 1a1, Gy11)

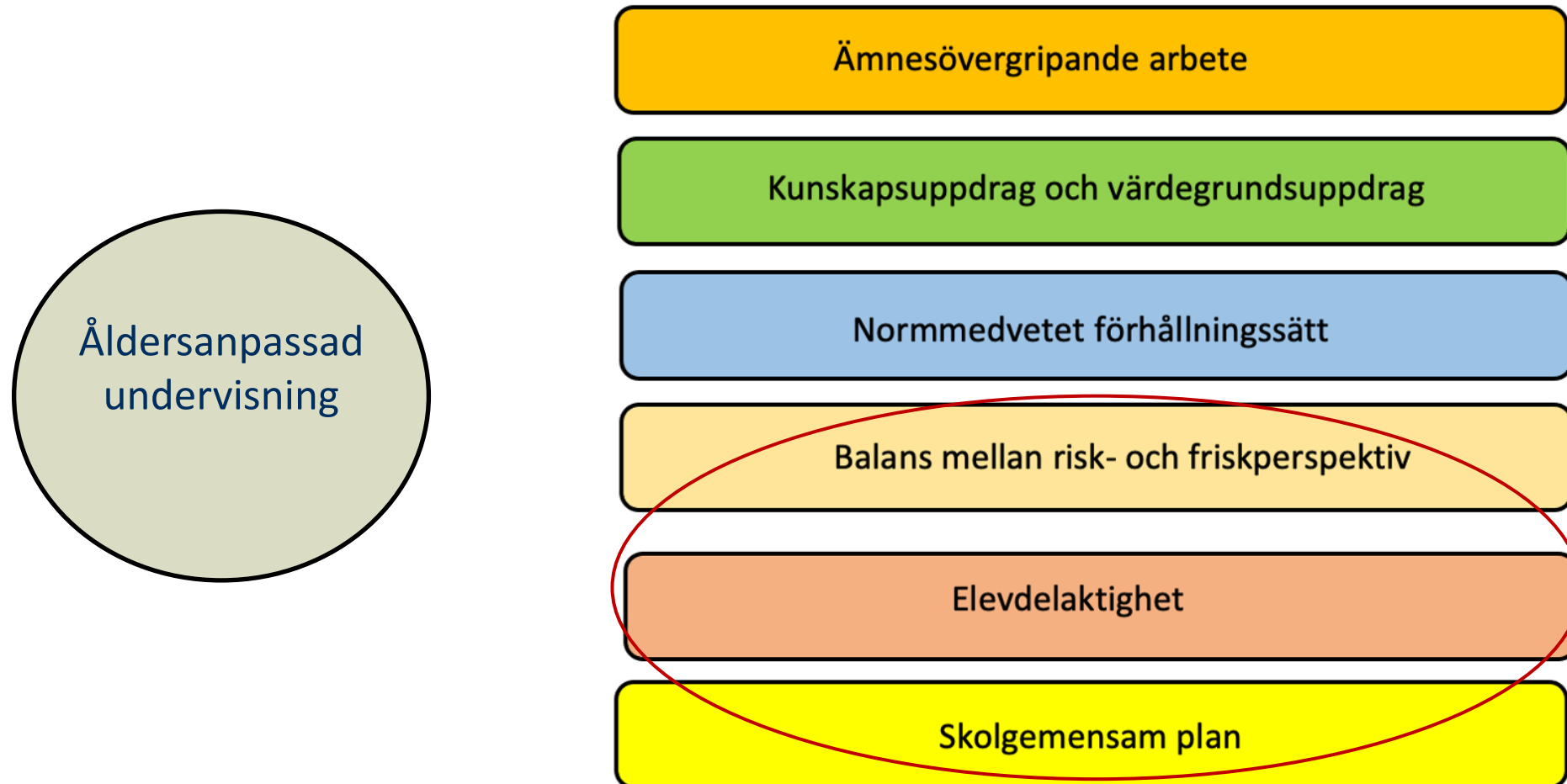
Exempel från kurs- och ämnesplaner

- Sexualitet och sexuell hälsa samt hur dessa kan kopplas till relationer, identitet och samtycke. (Naturkunskap, nivå 1a1 och Naturkunskap, nivå 1. Gy25)
- Religion i relation till kön, socioekonomisk bakgrund, etnicitet och sexualitet. (Religionskunskap, 1. Gy11).
- Hur religion och livsåskådning kan påverka och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället. Frågor om religion och vetenskap i förhållande till olika sätt att förstå världen samt frågor om religion i relation till kön och sexualitet. (Religionskunskap, nivå 1. Gy25)
- Relationer, kärlek, sexualitet och integritet. Hur man gör egna val samt tar ansvar för sig själv och andra. (Individ och samhälle Gyan13).

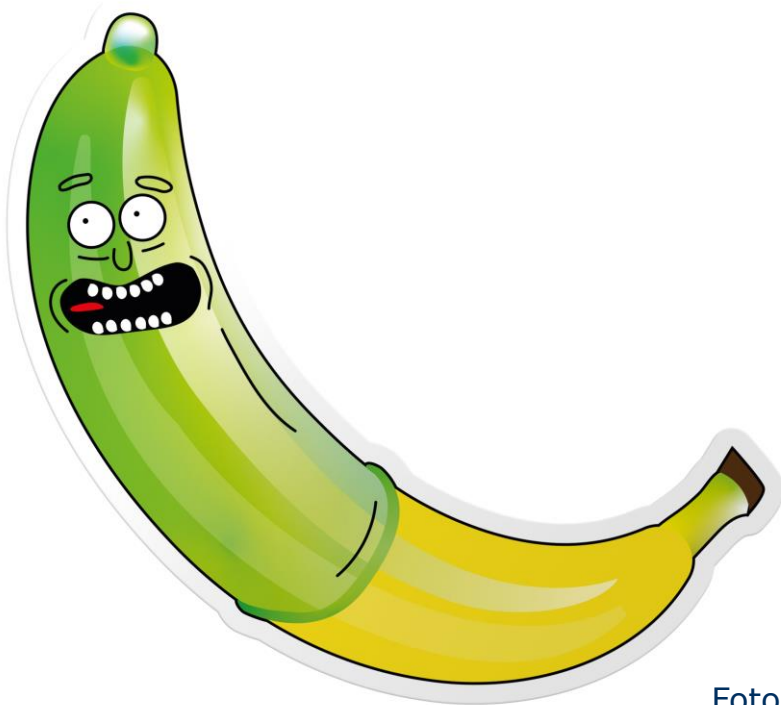
Utgångspunkter

- Ämnesintegrerat
- Elevinflytande
- Balans mellan risk- och friskperspektiv
- Normmedvetet förhållningssätt
- Koppla till skolans värdegrundsarbete
- Elevhälsan
- Rektor

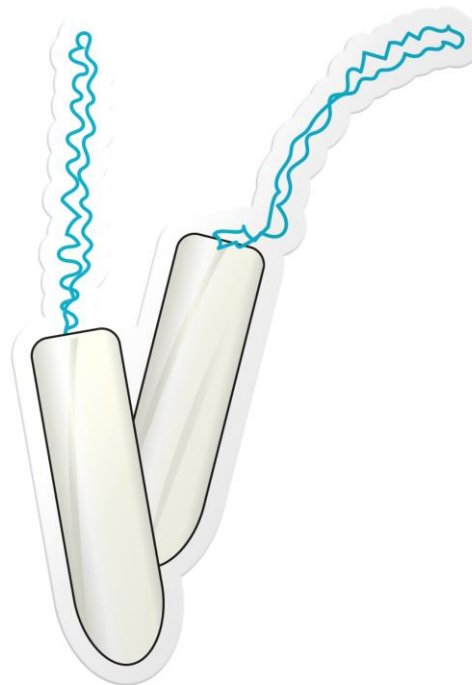
Didaktiska utmaningar för kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer

Att möjliggöra en elevcentrerad och inlyssnade undervisning

Illustrationer: Björn Ekdahl

Foton från: Ringrose, et al.
(2019). Play-Doh Vulvas and
Felt Tip Dick Pics: Disrupting
phallocentric matter(s) in Sex
Education. *Reconceptualizing
Educational Research
Methodology*, 10(2-3).

Undervisning om kropp och känslor (åk 2-3)

Bilderna som ingick i presentationen är del av opublicerad forskning och kan därför inte delas i den här presentationen.

Undervisning om kroppsintegritet (åk 3)

Bilderna som ingick i presentationen är del av opublicerad forskning och kan därför inte delas i den här presentationen.

Ett ämnesövergripande utforskande i kurserna Biologi 2 och Religion 1 (gy)

Könsidentitet, genus, sexualitet, relationer

- religions- och biologiämnet möts på naturvetenskapligt program

I ett ämnesövergripande samarbete i biologi och religionskunskap har gymnasielärarna Sara Planting - Bergloo och Thérèse Britton utforskat könsidentitet, genus, sexualitet, och relationer med elever i åk 3. Undervisningen skulle kännas angelägen och användbar för 19-åringar och relatera till specifika ämnesperspektiv samtidigt som de ganska olika ämnena

skulle berika varandra. Eleverna undersökte frågan om vilken roll sexualitet, genus, könsidentitet eller relationer kan spela för individers identitetsskapande och hur området formas av religiösa och biologiska synsätt. Momentet präglades av samarbete mellan lärarna, mellan eleverna och mellan lärarna och eleverna.

Två av ämnesområdena visade sig vara mer utmanande att ta sig an i undervisningen (relationer och genus), medan två andra var lite lättare (sexualitet och könsidentitet). Samtidigt som lärarna uppfattade att ämnesområdet genus hade en stor potential så behövde det kontrasteras mot biologiskt kön för att biologiska perspektiv inte skulle falla i bakgrunden. När det gäller ämnesområdet relationer blev instruktörerna till eleverna trogen, tydliga. Lärarnas tankar var att ämnesområdet skulle innefatta olika typer av relationer så som kärleksrelationer, familjereaktioner, vänskap och relationen till Gud - vilket blev för omfattande att ta sig an. Att relationer har en hormonell grund och en evolutionär överlevnadsfunktion kom i bakgrunden i elevernas utforskanden. Lärarna funderade också på om kropp och kärlek skulle kunna vara nya ämnesområden att ta sig an i undervisningen. Illustration: Björn Ekdahl

Det här ämnessamarbetet mellan kurserna Biologi 2 och Religionskunskap 1 i årskurs 3 på naturvetenskapligt program har flera ingångar. Den mest centrala var att vi i arbetslaget ville ta de nya formuleringarna i läroplanens inledande delar på allvar och ta oss an det förstärkta kunskapsområdet sexualitet, samtycke och

relationer på ett samtida och normmedvetet sätt. Vi ville att det skulle bli angeläget och användbart för 19-åriga elever. Eleverna skulle få arbeta utforskande inom ramen för de båda ämnena, utbyta tankar och prova på med varandra runt det ämnesinnehåll de mötte. I arbetslaget hade vi just inventerat vad eleverna

Bilden som ingick i presentationen är del av opublicerad forskning och kan därför inte delas i den här presentationen.

Foto: Thérèse Britton

Bilder från
specialnummer om
SSR-undervisning i
tidskriften SO-didaktik
(2024)

Externa aktörers roll i skolans sexualundervisning

- fortbildande frivilligorganisationer
- regionernas fysiska och digitala ungdomsmottagningar
- filmproduktioner (t.ex. Utbildningsradion)

komplement till
skolans sexual-
undervisning

Lärare ansvarar för kunskapsområdets:

- planering – introduktion av ev. externa inslag – efterarbete – bedömning
- olika perspektiv belyses
- helhet och progression

Kartläggning och utveckling av sexualundervisning

Vad får eleverna med sig under sina tre år på skolan? (åk 7-9)

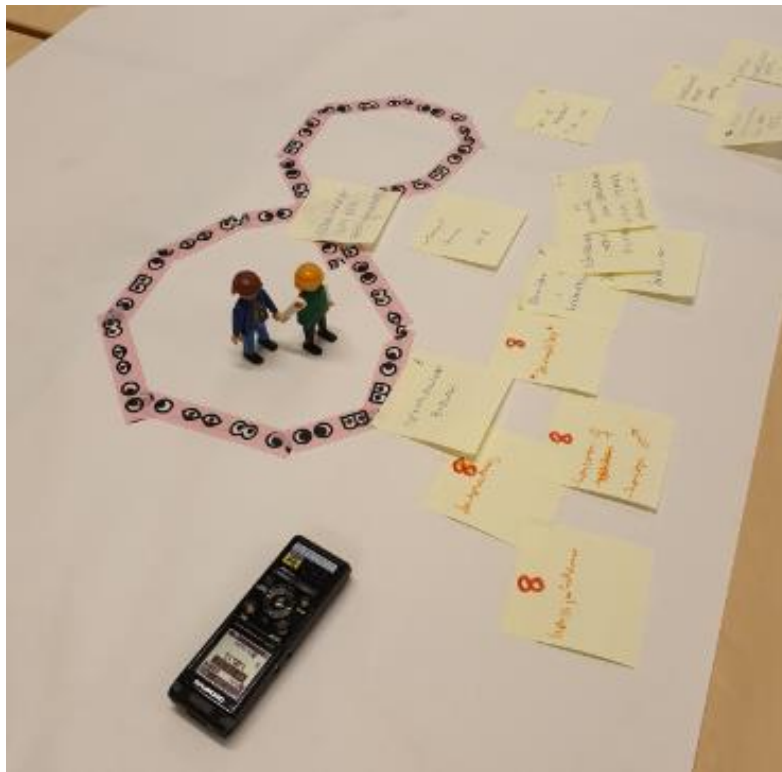

Foto: Lisa Elisabeth Öhman

Vad gör vi redan?

Vad saknas?

Vad vill vi göra mer av?

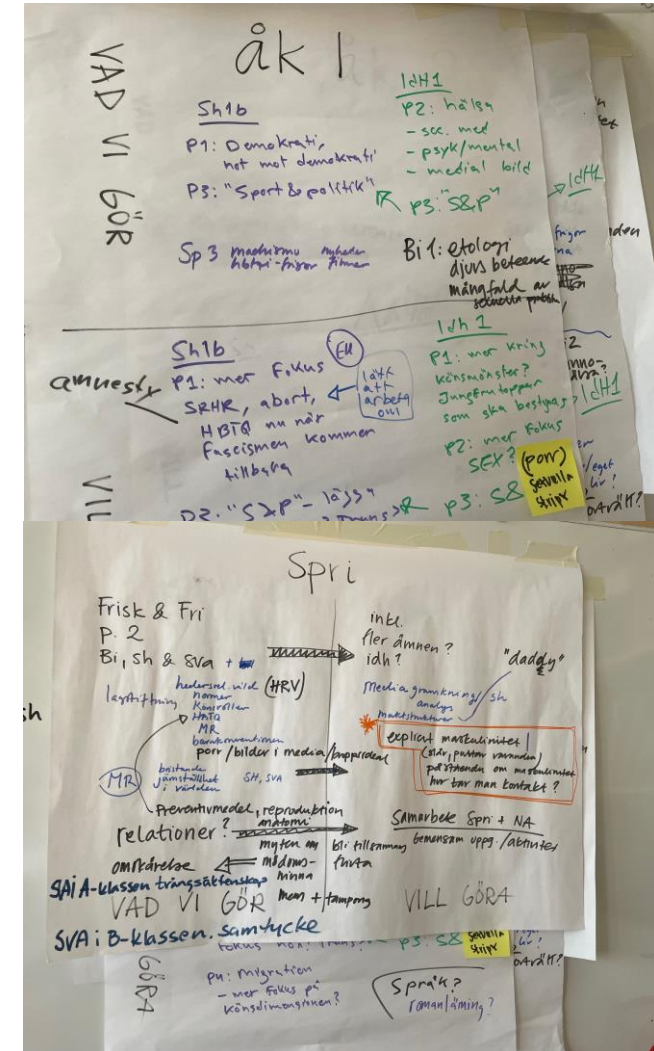

Foto: Sara Planting-Bergloo

The background is a collage of three photographs. The top-left photo shows a modern school building with a flat roof and large windows, set against a backdrop of trees. The bottom-left photo shows an outdoor courtyard with a paved area, a small wooden structure, and some landscaping. The right side of the collage features a tall, rusted metal pole with a stylized bird sculpture at the top, set against a cloudy sky and some trees.

Organisation och tankar kring arbetet med

SEXUALITET, SAMTYCKE & RELATIONER

PÅ SVARTEDALSSKOLAN

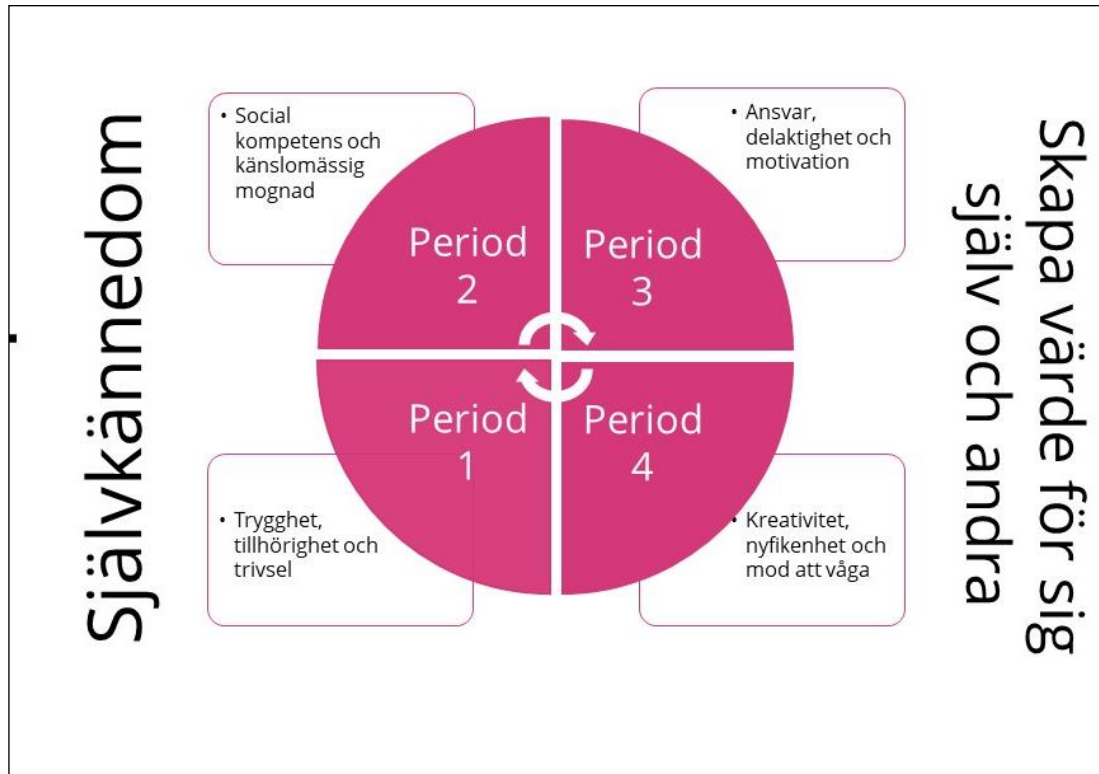
**FRIDA HELLGREN KESTI,
bitr rektor**

Svartedalsskolan

- En skola med ca 600 elever i årskurser från 4-9
- Både Grundskola och Anpassad Grundskola
SU-2 verksamhet med autism som grunddiagnos
- Ingår i Hisingen 19 tillsammans med Landamäreskolan F-3

Skolområdets visionsarbete/satsning på undervisningskvalitet

SVALANS UTVECKLINGSPUNKTER 25/26

HÖG ELEVAKTIVITET

Att utveckla lärandet i klassrumsundervisningen genom att arbeta för en ökad elevaktivitet och därmed ett ökat studiefokus.

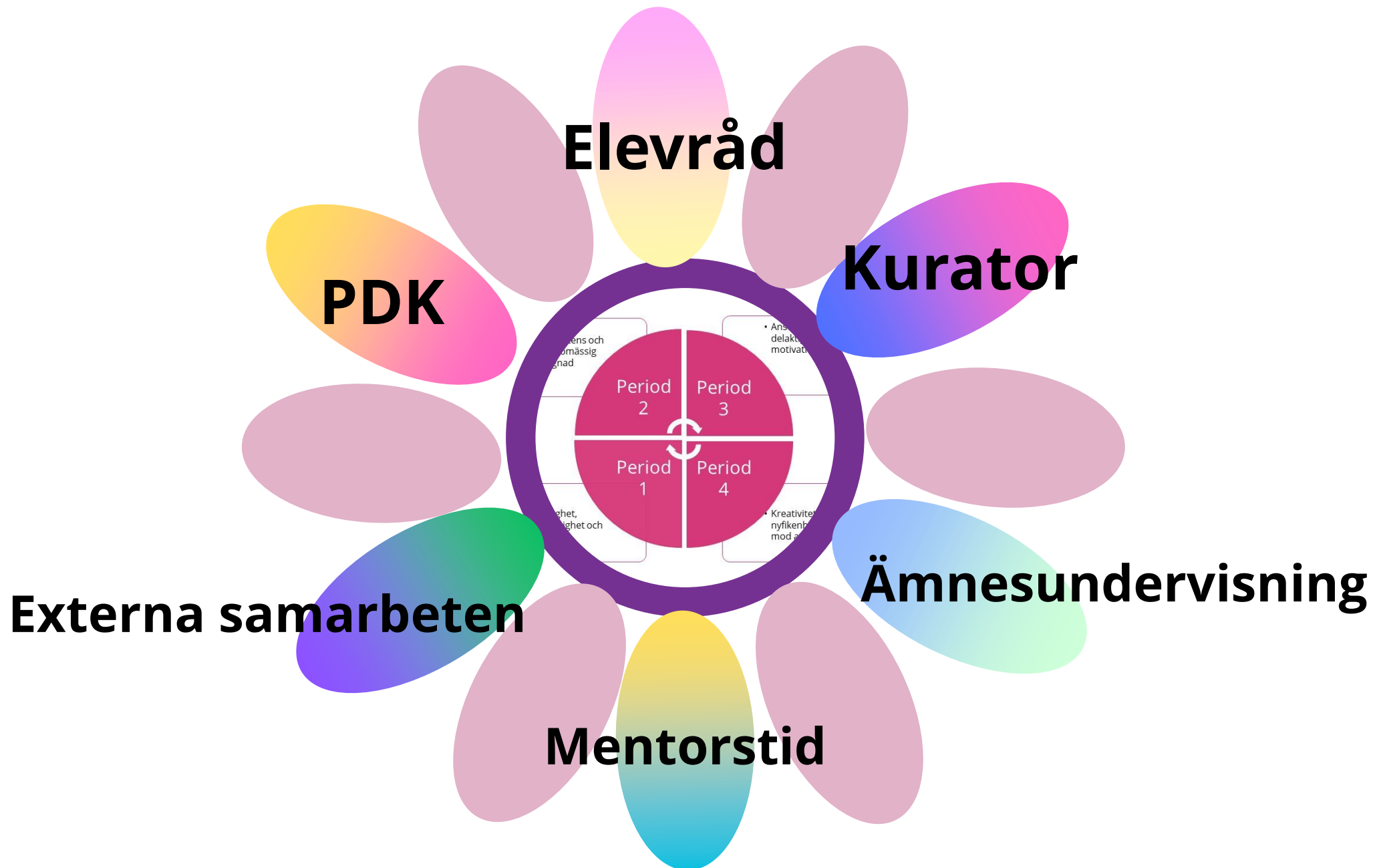
SPRÅKUTVECKLING

Att utveckla vår språkutvecklande undervisning med fokus på elevernas kommunikationsförmåga muntligt och skriftligt samt fortsätta arbeta för att öka elevernas läsförståelse.

LEDARSKAP FÖR LÄRANDE

Att utveckla vår förmåga att förmedla höga förväntningar och ge positiv förstärkning till elever för att skapa en trygg och tillåtande lärmiljö.

Organisationen som stöd

- Mötesforum med tid att planera dessa möten.
- Tid på schemat.
- Delaktighet i kalendariet.
- Se till att nyckelpersoner fångas upp och ges utrymme.
- Se till att processer är kända, förankrade och att dessa utvärderas av så många som möjligt.
Personal liksom elever.
- Säg nej till det som inte passar in men ja till annat.
- Ingen kan bära arbetet på egen hand

Tack!

Sara Planting-Bergloo, gymnasielärare och fil.dr. i naturvetenskapsämnenas didaktik.

Frida Hellgren Kesti, biträdande rektor, Svartedalsskolan.

Teresa Fernández Long, undervisningsråd Skolverket.

Skolverket

Stöd till skolpersonal

- Webbutbildningar om sexualitet, samtycke och relationer
- Stödmaterialet *Hedersrelaterat våld och förtryck skolans ansvar och möjligheter*
- Webbutbildning om det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Webb sida www.skolverket.se/sexualitetsamtyckeochrelationer
- Att undervisa i kontroversiella frågor
- Upplysningstjänst